

Besl. O. nr. 73

(2008–2009)

Odelstingsbeslutning nr. 73

Jf. Innst. O. nr. 58 (2008–2009) og Ot.prp. nr. 23 (2008–2009)

År 2009 den 2. april holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til lov

om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.

Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål.

§ 2 Geografisk avgrensning

Lovens geografiske virkeområde (Marka) består av følgende områder: Kjekstadmarka, Vardåsmarka, Vestmarka, Krokskogen, Bærumsmarka, Nordmarka, Lillomarka, Romeriksåsene, Gjelleråsmarka, Østmarka og Sørmarka. Virkeområdet er nærmere avgrenset som det fremgår av Miljøverndepartementets digitale kart «Markagrensen» datert 2. april 2009.

Kongen kan ved forskrift treffe vedtak om justering av grensen etter første ledd og gjøre loven gjeldende for nærliggende områder som har, eller gjennom tilrettelegging eller skjøtsel kan få, tilsvarende verdi for friluftslivet.

§ 3 Myndigheter etter loven

Departementet er øverste forvaltningsmyndighet etter denne lov. Departementet kan legge nærmere angitte oppgaver etter denne lov til den enkelte fylkesmann, fylkeskommune, kommune eller Direktoratet for naturforvaltning.

Når område, anlegg eller byggverk er erklært hemmelig i medhold av lov om forsvarshemmeligheter, påhviler det vedkommende militære myndighet å

se til at de bestemmelser som er gitt i eller i medhold av denne lov blir overholdt.

Kapittel 2 Almennelige rammer for tiltak og virksomhet

§ 4 Arealformål

Marka er landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF-område) etter plan- og bygningsloven, med de presiseringer og unntak som følger av §§ 5 og 6.

I områder som er vernet etter naturvernloven og områder som er regulert til spesialområde, for eksempel til naturvernformål, bevaring eller sikringsområde for drikkevann, eller områder som inngår i særskilte planer eller vedtak etter § 7 første ledd nr. 3 og 4, gjelder de restriksjoner som følger av de konkrete verne- eller planvedtak i tillegg til loven.

§ 5 Forbud mot bygge- og anleggstiltak

Bygge- og anleggstiltak er forbudt i Marka. Med bygge- og anleggstiltak menes tiltak som nevnt i plan- og bygningsloven § 1-6, for eksempel oppføring, riving, endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom.

Forbudet i første ledd omfatter ikke landbrukstiltak og tiltak som nevnt i plan- og bygningsloven § 1-3 annet ledd eller som inngår i vedtak etter § 6-4 tredje ledd i samme lov.

§ 6 Kommunale og statlige planer

Igangsetting av arbeid med arealdel av kommunepplan eller reguleringsplan som vedrører Marka, krever tillatelse av departementet.

Kommunens endelige vedtak om arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan som vedrører Marka, må stadfestes av departementet før planen får rettsvirkning etter plan- og bygningsloven. Departementet kan endre kommunens plan dersom det anser det nødvendig for at planen skal være i samsvar med lovens formål.

§ 7 Unntak for tiltak i kommunale eller statlige planer

Uten hensyn til §§ 4 og 5 kan kommunale planer åpne for følgende tiltak i Marka:

1. tiltak i landbruk, herunder bygninger og terreng-inngrep
2. stier og løyper etter § 9
3. idrettsanlegg som kan innpasses innenfor lovens formål
4. offentlige infrastrukturanlegg som veger, jernbane, dammer, vannforsyningssystemer, kraftledninger mv., samt områder for igangværende råstoffutvinning

Kommunens endelige vedtak om arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan som åpner for tiltak etter første ledd, skal bare stadfestes dersom tiltakene etter departementets syn lar seg forene med lovens formål. Departementet kan gjøre de endringer i kommunens plan som det anser nødvendig for at planen skal være i samsvar med lovens formål.

Departementet kan fravike forbudet i § 5 ved statlig arealplan etter plan- og bygningsloven § 6-4.

§ 8 Gjennomgang av planer som gjelder innenfor Markagrensen

Kommunen skal sørge for at dens planer er i samsvar med denne lov senest fire år etter lovens ikraft-tredelse.

Kapittel 3 Ferdsl, friluftsliv og hensynsfull bruk av Marka

§ 9 Tilrettelegging for ferdsl, stier og løyper.

Anlegging av stier og løyper krever tillatelse etter denne lov. Anlegging av større løyper krever tillatelse fra kommunen og reguleringsplan etter plan- og bygningsloven kapittel 12. Ved tvil om tiltaket krever reguleringsplan kan saken kreves avgjort av Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Avgjørelsen kan ikke påklages.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om anlegging, rydding, merking og preparering av stier og løyper i Marka. Det kan gis bestemmelser om at det ikke, eller bare på nærmere vilkår, skal ryddes, anlegges, merkes eller prepareres stier eller løyper innenfor bestemte områder i Marka.

Anlegging, rydding, merking og preparering av permanente stier og løyper krever samtykke fra grunneier eller fester.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus kan gi offentlige myndigheter og organisasjoner med allment friluftsliv som formål rett til å anlegge, rydde, merke og preparere stier og løyper i Marka. Tillatelse kan gis for avgrensede områder eller for enkelte stier eller løyper.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus kan i det enkelte tilfelle vedta at inngrep etter annet og fjerde ledd kan foretas uten forutgående samtykke. Volder tiltaket skade, kan vedkommende eier eller fester kreve erstatningsspørsmålet avgjort ved skjønn. De lovbestemte kostnader ved skjønnet skal erstattes grunneier eller rettighetshaver, hvis skjønnet ikke finner at det kan gjøres unntak fordi erstatningssøkeren har avslått et rimelig forlikstilbud eller uten rimelig grunn har forlangt skjønn. I den utstrekning det finnes rimelig kan erstatningssøkeren også tilkjennes erstatning for utgifter som har vært nødvendig for å ivareta hans tarv under skjønnsaken.

Grunneier, fester eller bruker kan kreve omlagt sti eller løype som påfører ham særlig skade eller ulempe, dersom dette kan skje uten vesentlig ulempe for friluftslivet eller allmenne interesser for øvrig. For stier og løyper som medfører eller kan medføre vesentlig skade på naturmiljøet, kan omlegging også kreves av organisasjoner med naturvern eller friluftsliv som formål.

Krav om omlegging rettes til den som holder løypa eller stien ved like. Tvist om omlegging kan kreves avgjort av Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

§ 10 Regler for motorisert og annen ferdsl

I Marka er motorferdsl i utmark og vassdrag ikke tillatt med mindre annet følger av denne lov eller forskrift gitt i medhold av denne lov. All motorferdsl i utmark og vassdrag mv. skal foregå varsomt og på tidspunkter som i minst mulig grad medfører ulemper for friluftslivet, skader i terrenget eller forstyrrelser for dyrelivet. På disse vilkår er nødvendig motorferdsl tillatt i forbindelse med:

1. politi-, ambulanse- og redningstjeneste og oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov,
2. offentlige post- og teletjenester,
3. person- og godstransport til og fra faste bosteder og i jordbruks- og skogbruksnæring. Jakt, fiske og bærsanking regnes ikke som næring i denne forbindelse,
4. skånsom transport av felt elg,
5. drift og vedlikehold av hytter som er åpne for allmennheten,
6. Forsvarets øvelser, forflytninger og transporter,

7. transport i forbindelse med anlegg og drift av veg og større anlegg, herunder dammer,
8. rutetransport som drives med løyve i henhold til yrkestransportloven,
9. vedlikehold av eksisterende løyper,
10. anlegg av nye løyper og utvidelse av eksisterende løyper som er godkjent etter denne lov,
11. transport i forbindelse med fiskekultiveringstiltak med offentlig formål,
12. drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg,
13. nødvendig istandsetting ved akutt utfall i områder som er vernet eller midlertidig vernet etter § 11.

Med utmark menes udyrket mark som etter lov om friluftslivet § 1 a første ledd ikke regnes som innmark eller like med innmark. Setervoll, hustomt, engslått, kulturbeite og skogplantefelt som ligger i utmark, regnes i denne lov like med utmark.

Veg i utmark som ikke er opparbeidet for kjøring med bil, anses i denne lov som utmark. Det samme gjelder opparbeidet veg som ikke er brøytet for kjøring med bil.

Med vassdrag menes åpne og islagte elver, bekker og innsjøer. Med motorferdsel menes i denne lov bruk av kjøretøy (bil, traktor, motorsykel, beltebil, snøscooter o.l.) og båt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor, samt landing og start med motordrevet luftfartøy.

Departementet kan ved forskrift forby eller begrense ferdsele med motorkjøretøy på privat veg for andre enn fastboende og besøkende til disse når ferdsele ikke har erverv, forvaltning eller oppsyn til formål eller skjer i politi, ambulans-, brannvern- eller sikringsøyemed. Det kan fastsettes regulerende bestemmelser for ellers lovlig ferdsele med motorkjøretøy på vegene.

§ 11 Særskilt vern av friluftslivsområder

Kongen kan verne som friluftslivsområde områder som på grunn av naturopplevelsesverdier har særskilte kvaliteter for friluftslivet. Det kan fastsettes nærmere bestemmelser om området, herunder bestemmelser om skjøtsel og bruk.

Departementet kan verne områder midlertidig for å forhindre skade på verneverdier. Det kan fastsettes nærmere bestemmelser om området, herunder bestemmelser om skjøtsel og bruk.

Naturvernlovens bestemmelser om saksbehandling i kapittel VI gjelder for opprettelse av friluftslivsområder.

Det kan ikke iverksettes tiltak i friluftslivsområde som vesentlig kan endre områdets verdi som friluftslivsområde. Departementet avgjør i tvilstilfelle om et tiltak kan endre områdets verdi vesentlig som friluftslivsområde.

Økonomisk tap som følge av vedtak etter denne paragraf kan i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger kreves erstattet av staten. Med mindre annet er avtalt, avgjøres spørsmålet ved rettslig skjønn etter begjæring av en av partene innen ett år etter at vedtaket er kunngjort. Departementet kan forlenge fristen. Reglene i domstolloven og tvisteloven gjelder så langt de passer.

§ 12 Hensynsfull bruk av Marka

Departementet kan gi forskrift om hensynsfull bruk av Marka. Bestemmelsene i forskriften skal bidra til å bevare og utvikle et godt forhold mellom brukere av Marka innen henholdsvis friluftsliv, idrett og næringsutøvelse i tillegg til hytteeiere og fastboende. Det skal legges vekt på at flerbruken i Marka skal foregå innenfor rammen av bærekraftig bruk.

Kapittel 4 Rådet for markasaker (Markarådet)

§ 13 Rådet for markasaker (Markarådet)

Departementet kan oppnevne et råd for markasaker. Markarådet skal arbeide for å fremme formålet med loven og kan av eget tiltak ta opp saker til behandling i rådet. Markarådet kan blant annet gi uttalelse til:

- a) søknader om tillatelse i større saker og dispensasjon
- b) forslag til planer
- c) forslag om særskilt vern av friluftslivsområde i henhold til § 11 i denne lov.

Markarådet kan utarbeide forslag til forskrift om hensynsfull bruk av Marka.

Markarådet med varamedlemmer oppnevnes for fire år om gangen. Rådet velger selv sin leder.

Departementet fastsetter nærmere bestemmelser om Markarådets sammensetning, antall medlemmer, oppgaver og arbeidsordning, sekretariatsordning, herunder hvilke oppgaver sekretariatet skal utføre mv.

Kapittel 5 Tillatelse til tiltak, dispensasjon, saksbehandling og klage

§ 14 Søknad om tiltak

Tiltak omfattet av loven kan bare settes i verk dersom det er gitt tillatelse av myndigheten etter loven. Tillatelse kan bare gis dersom fordelene ved tiltaket må anses større enn de skader og ulemper tiltaket vil medføre for friluftslivet, naturmiljøet eller de allmenne interesser for øvrig.

For søknader som går inn under § 7 skal søknadsbehandlingen begrenses til å kontrollere at tiltaket er i samsvar med de vilkår som framgår av § 7.

§ 15 Dispensasjon

Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelsene i § 4, § 5, § 7 første ledd nr. 1–3 og § 10. Departementet kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i § 4, § 5, § 7 første ledd nr. 1–4 og § 10. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon kan bare gis dersom hensynene i lovens formålsbestemmelse ikke blir vesentlig tilsidesatt, og fordelene ved å gi dispensasjon etter en samlet vurdering anses for å være klart større enn ulempene for friluftslivet, naturmiljøet eller allmenne interesser. Det kan ikke dispenseres fra kravet om utarbeidelse av reguleringsplan etter plan- og bygningsloven eller andre saksbehandlingsregler. Bestemmelsene om dispensasjon i plan- og bygningsloven gjelder ikke.

Kommunen kan ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer eller forbudet i § 5 når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg mot at det blir gitt dispensasjon.

§ 16 Klage mv.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus er klageinstans for kommunens vedtak etter denne lov. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for fylkesmannens vedtak. Fylkesmannen og fylkeskommunen kan av eget tiltak påklage kommunens dispensasjonsvedtak etter § 15 og andre vedtak som kommunen fatter i eller i medhold av denne lov.

Organisasjoner som har friluftsliv, idrett, naturvern eller kulturvern som formål kan påklage vedtak fattet av kommunen etter § 5, § 7 første ledd, § 9 og § 10. Ellers gjelder reglene om klage i forvaltningsloven tilsvarende.

Kapittel 6 Tilsyn, kontroll, retting og straff

§ 17 Tilsyn og kontroll

Myndighetene etter loven skal gjennom råd, veiledning og opplysning arbeide for å fremme formålet med denne lov.

Kommunen fører tilsyn med at bestemmelsene gitt i og i medhold av denne lov blir overholdt. Kommunen avgjør på hvilke områder det skal føres tilsyn. Det skal legges vekt på å føre et så effektivt tilsyn som forholdene tilsier med minst mulig belastning for miljøet.

Ved tilsyn skal den som blir kontrollert eller den ansvarlige for virksomheten gi tilsynsmyndigheten nødvendig bistand og opplysninger. Tilsynsmyndigheten kan stanse personer, fartøyer og motorkjøretøyer dersom dette er nødvendig for utøvelsen av tilsynet.

Myndighetene etter loven kan påpeke plikt etter andre lover som er av betydning for formålet med

denne lov og skal melde antatte brudd på plikter etter annet lovverk til ansvarlig tilsynsmyndighet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om tilsyn, kontroll og rapportering.

§ 18 Retting og avbøtende tiltak

Kommunen kan pålegge den ansvarlige å rette eller stanse forhold som er i strid med loven eller i strid med vedtak med hjemmel i loven.

Den som ved å overtre loven eller vedtak med hjemmel i loven forårsaker fare for miljøforringelse, skal sette i verk tiltak for å forhindre at slik miljøforringelse skjer. Har miljøforringelsen allerede inntrådt, plikter skadevolder å hindre ytterligere miljøforringelse. Han plikter som hovedregel også å gjenopprette den tidligere miljøtilstand ved oppsamling, rydding, fjerning, planering eller andre egnede tiltak. Tiltak som i seg selv kan volde miljøpåvirkning av noen betydning, skal bare iverksettes etter tillatelse fra departementet eller pålegg etter første ledd.

Plikten til utbedring og gjenoppretting gjelder ikke dersom det i lys av kostnadene og virkningene av tiltakene, miljøvirkningene av overtredelsen og overtredersens skyld og økonomiske stilling ville være særlig urimelig.

§ 19 Tvangsmulkt

For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov blir gjennomført, kan myndigheten etter loven fatte vedtak om tvangsmulkt.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelsen av en bestemmelse er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som myndigheten etter loven har fastsatt. Tvangsmulkt kan fastsettes på forhånd dersom særlige grunner tilsier det, og løper da fra en eventuell overtredelse inntreffer. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige. Tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkt pålegges den ansvarlige for overtredelsen. Pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 20 Straff

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelsene i eller i medhold av § 5, § 7 første ledd, § 9, § 10, § 11, § 17 eller § 18.

Er det inntrådt eller voldt fare for betydelig miljøskade, eller overtredelsene er grove, kan fengsel inntil tre år anvendes. Ved vurderingen av om over-

tredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

Kapittel 7 Ikrafttredelse

§ 21 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 22 Overgangsbestemmelse

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan reglene i plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77 skal virke sammen med bestemmelser i denne lov.

§ 23 Endringer i andre lover

I lov om statlig naturoppsyn 21. juni 1996 nr. 38 (naturoppsynsloven) skal § 2 første ledd lyde:

Oppsynet skal føre kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av

1. lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet,
  2. lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern,
  3. lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag,
  4. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner,
  5. lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet,
  6. lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v., og
  7. lov xxxxxxxxxxxx nr. xx om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven)
- blir overholdt. Det samme gjelder lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall, så langt departementet bestemmer.

Berit Brørby
president

Asmund Kristoffersen
sekretær

